

Дорогий Отче (Владико) Координаторе,

1. Ось пересилаю Вам **остаточний текст** нашого Instrumentum Laboris (ІЛ). Я старався взяти до уваги усі мені надіслані поправки і завваги. Не маю сумнівів, що в ньому будуть недосконалості, за що щиро вибачаюсь. Все, що тут добре, це вислід молитви і нашої спільної праці. А що не так, то можна спокійно зіпхати на Онуферка.
2. Ми відбули засідання з **координаторами усіх Єпархій нашої Церкви**. Це вже великий успіх і дар Божий. В часі сесії з координаторами в Україні, наша робоча група переконалась, що у деяких Єпархіях така розлога територія чи велика кількість священиків, що провести усі сесії ІЛ до червня цього року нереально. Тому хочу підкреслити, що треба так планувати, щоб спокійно попрацювати з духовенством для переведення сесій підручника, **присвячуючи стільки часу, скільки потрібно**, відповідно до місцевих обставин і можливостей. Якщо можете зібрати Ваших священиків і провести усі сесії ще цього року, то дуже добре. Якщо можете цього року тільки попрацювати над сесіями 1-3, то це також в порядку!
3. **ПЛАНУВАННЯ ЗУСТРІЧЕЙ:** Завжди координуючи все з Вашим Єпископом, Ви напевно вже почали планувати зустрічі з Вашим духовенством. Пам'ятайте, що чим більша група учасників, тим більше треба присвятити часу для дискусії і звітів. В деяких менших Єпархіях можна буде усіх зібрати разом. В інших Єпархіях доведеться розділити духовенство на менші групи (нпр. деканати, або два-три деканати разом). Раджу тримати **повний список священиків** Вашої Єпархії, щоб можна було слідувати за участю усіх священиків у кожній сесії. Подаю окремо зразок такої таблиці для Вашої уваги (двома мовами і двома паперовими стандартами).
4. **ПРОГРАМА:** Слід вважати нашу спільну зустріч зразком. Просто треба поглянути на програму, яку ми провели з Вами, і включити ці елементи: 1) Історія Стратегії 2) Представлення Пастирського Листа Блаженнішого Святослава, 3) Проведення Сесій ІЛ, 4) Зібрання статистичних даних парафій з поясненням чому це потрібне і корисне, 5) Вправи для душпастирського планування. У першій сесії було б добре провести точки 1, 2 і 4 (Історія, Пастирський Лист і Статистики), і хоч одну сесію з ІЛ. Точку 5 (Душпастирське Планування) краще провести вже після проведення 6-ої сесії ІЛ (Місійний Дух).
5. **ВАЖНЕ: Владика Кен просить**, щоб до кінця лютого **надіслати йому календар** (узгоджений з Вашим Владикою) Вашого плану для проведення робочих зустрічей з духовенством.
6. **КОПІЮВАННЯ ЦЬОГО ТЕКСТУ.** Нагадую Вам, що цей текст можна **роздавати тільки тим священикам, які приймають участь у робочих сесіях, проведених Вами**. Прошу не забути, що не йдеться так про інформацію, яку можна швидко прочитати, але йдеться про процес: щоб кожний священик-душпастир міг щось **пережити**, міг особисто **призадуматись** над своїм душпастирським служінням, та **спільно зі своїми собратами замислитись** спільним ходом у Святому Дусі над пасторальними пріоритетами, яких наші Владики поставили перед нами, і до яких Блаженніший Святослав нас заохотив у своєму Пастирському Листі. Священикам-учасникам треба буде кілька разів нагадувати, що тексту **не можна копіювати** і роздавати іншим. **В НІЯКОМУ РАЗІ** не можна цього тексту розповсюджувати в електронному варіанті.
7. **СХЕМИ:** Окремо пересилаю також схеми до кожної сесії – для висвітлення проектором (або роздруку по 4 на сторінці) в часі представлення даної сесії (сторінка позначена вже в тексті ІЛ!). Раджу роздавати тексти самої сесії ІЛ вже в часі „Іспиту сумління”.
8. Якщо Ви маєте будь-які питання, то прошу сміло звертатись до мене, до Владика Кена, чи до інших членів Робочої Групи через: vision2020ugcc@gmail.com
9. **ПОЗИТИВНЕ НАСТАВЛЕННЯ.** Можете вже передбачити, що серед духовенства знайдуться скептики, які скажуть, що стратегія нереальна, нездійснима, наївна, тощо. Таких треба спокійно використати, щоб підкреслити, що усе це нездійсниме, якщо будемо тільки полагати на власні зусилля і людське планування. Отже, треба мати тверде переконання, що Святий Дух хоче відновити нашу Церкву, і то навіть руками такого негідного і непотрібного знаряддя, яким є Ви і я.

Надіюсь, що співпрацюючи з Вашим духовенством над душпастирською ініціативою „Жива парафія”, Ви матимете таке саме вдовolenня, що Робоча Група мала, працюючи в Вами. Бажаючи Вам великих успіхів і супроводжаючи Вашу працю моїми молитвами, остаюсь

Ваш собрат в Хресті,

о. Андрій Онуферко
Виконавчий секретар

“Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом”

Робочий підручник для парафіяльного духовенства

Програма “Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом” проводиться за Рішенням Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви (Бразилія, вересень 2011).

ЗВЕРНЕННЯ ДО СВЯЩЕНИКІВ-УЧАСНИКІВ РОБОЧИХ СЕСІЙ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ ПРОГРАМИ „ЖИВА ПАРАФІЯ”

Дорогий Отче!

Якщо Ви читаєте цього листа, це означає, що Ви розпочали працю з першим робочим підручником (*Instrumentum laboris*) пасторальної програми для оновлення парафіяльного життя у нашій Церкві: “Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом”. Відразу признаюсь, що ця програма ще не готова. Так! І це з розмислу. Поперше, це не праця на рік-два, а це процес на довгі роки (щонайменше до 2020 р.). Подруге, потрібно, щоб Ви були залучені до творення цього процесу, оскільки хочемо будувати на Вашій праці та досвіді, і на праці та досвіді Ваших співбратів в священстві. Та найважливіше, будемо разом слухати, що Святий Дух хоче нам сказати і куди хоче покерувати.

Це не означає, що дотепер нічого не зроблено. Навпаки, за останні два роки вибрана група осіб багато трудилася і замислювалась в молитві над станом нашої Церкви і її парафіяльного життя, і представила для одобрення Синоду стратегію для подальшої програми. А це, що ми зараз розпочинаємо з Вами є вислідом праці невеликої групи людей, якій доручено координувати впровадження цієї програми в життя. Від них і від себе я прошу Ваших молитов, підтримки, вкладу та живої участі.

Ми не знаємо до кінця, які треба буде проходити процеси чи зміни у цьому нашому відновленні. А якщо хочемо дозволити Святому Духові чисельно збільшити і духовно збагатити нашу Церкву через оживлення наших парафіяльних спільнот, то найперше ми, духовенство, мусимо починати від себе. Отже, тому цей перший крок проводиться саме з Вами.

Цей підручник йде за схемою, яку Ви вже могли зазриміти у Посланні Блаженнішого Святослава:

1. Боже Слово і Катехизація
2. Літургія і Молитва
3. Служіння Близькому
4. Провід - Управління дарами
5. Сопричастя-Єдність
6. Місійний Дух

Це пріоритети над якими будемо співпрацювати в програмі “Жива парафія”. А окрім цього хочемо звернути увагу на такі загальні характеристики нашої Церкви: східно-християнська спадщина, повне сопричастя з Наслідником Св. Апостола Петра, дух самовідречення Христа ради (*кенозіс*), спрямованість до особи, доступність і відкритість.

Хочу тут зазначити, що:

- 1) Разом з цією програмою для пригадування над служінням в парафіяльній спільноті, паралельно збираємо різного роду даних з парафіяльного життя у нашій Церкві. Надіюсь, що ми можемо розраховувати на Вашу повну співпрацю також у цих зусиллях.
- 2) Цей перший робочий підручник специфічно розроблений для духовенства. Припускається, що, будучи священиком, Вас цікавить богословський вимір парафіяльного життя і Вашої ролі у ньому. А це також означає, що матеріал в цьому підручнику не написаний для пересічного мирянина в нашій Церкві. Для нього буде розроблений інший матеріал.
- 3) Ціль програми – встановити пріоритети для парафіяльного життя в нашій Церкві, щоб кожна наша парафія скріпила те, що в ній добре, чесне, похвальне, і стала ще кращою, а також розвинула ті аспекти церковного життя, які в ній з тих чи інших причин дотепер не були виражені. Як перший крок, ми хотіли б відсвіжити те знання, що у Вас закладено, та скріпити і оживити ті духовні й природні дари, якими Ви обдаровані.
- 4) Жива парафія УГКЦ Церкви має бути радісним, привітним, обіймаючим, святим місцем зустрічі з живим Христом. А для досягнення цього Ви покликані відіграти особливу роль.
- 5) Надіюсь, що в цій програмі “Жива парафія” Ви знайдете натхнення на відновлення свого душпастирського служіння в радості. Бажаю Вам кожного Божого благословення та успіхів на Божу славу і на добро цілої нашої Церкви.

Цю програму “Жива парафія” ми поручаємо Покрову Пресвятої Богородиці та молитвам всіх святих української землі.

+ КЕН
Єпископ НьюВестмінстерський
Керівник Робочої Групи щодо реалізації
стратегічного розвитку УГКЦ на період до 2020

СХЕМАТИЧНО НА ОДНІЙ СТОРІНЦІ:**Жива парафія: місце зустрічі з живим Христом**

Під керівництвом місцевого єпископа та в тісному сопричасті з ним, парафія відіграє особливу роль у Церкві. Адже саме в парафії віруючі найчастіше зустрічаються з Христом через християнське навчання, спільну молитву і служіння ближньому. Плекаючи та оживляючи парафії, ми тим самим плекаємо та оживляємо цілу Церкву.

Складові живої парафії:

1. **Боже Слово і Катехизація (Керигма)** – пізнання правд віри і їх втілення в щоденне життя.
2. **Літургія і Молитва** – участь в літургійному, таїнственному та молитовному житті на освячення Божого Люду.
3. **Служіння Ближньому (Дияконія)** – приділення особливої уваги потребуючим, як у самій же парафії, так і поза нею.
4. **Провід - Управління дарами** – служіння Єпископа з душпастирями у співпраці з мирянами в управлінні дарами (часу, таланту і скарбу) на спільну користь.
5. **Сопричастя-Єдність (Кінонія)** - плекання духовної єдності Христової Церкви та сприяння єдності всіх християн (єкуменізм).
6. **Місійний Дух** – свідчення про своє життя в Христі, запрошуючи інших до участі у ньому.

Загальні характеристики УГКЦеркви:

- **Східнохристиянська спадщина** – свідомість і плекання духовного скарбу візантійсько-київської традиції: літургії, богослов'я, духовності і дисципліни.
- **Спрямованість до особи** – переконання, що Христос є Дорогою, Правдою і Життям для кожної людини.
- **Дух самовідречення Христа ради (Кенозіс)** – готовність до самопожертви серед випробувань у вірі.
- **Свідчення і служіння єдності з Наступником Апостола Петра** – приналежність до Вселенської (Католицької) Церкви, як вірність Христовій молитві: “щоб всі були одно”.
- **Доступність і відкритість** – готовність ділитися своїми духовними скарбами з усіма, хто прагне зустрічі з Христом.

СЕСІЯ 1. БОЖЕ СЛОВО І КАТЕХИЗАЦІЯ (Керигма) пізнання правд віри і їх втілення в щоденне життя

ВСТУП ДО СЕСІЙ 1 - 3: Якщо ми хотіли б звести завдання-післанництво Церкви до кількох точок, то Свята Церква найчастіше говорить про потрібне її покликання чи служіння: проповідувати Боже Слово (**Пророче служіння**), вести життя спільної та особистої молитви (**Священниче служіння**), і чинити діла любови і милосердя, як у церкві, так і у світі (**Царське служіння**). Цими трьома точками можна окреслити покликання, як кожного християнина, так і цілої Церкви. Це потрібне служіння є спільне для єпархій і для християнських сімей. Ними можна пояснити служіння священників і мирян. І очевидно, служіння парафії можна окреслити трьома найважливішими діями: християнське **навчання**, спільна та особиста **молитва**, діла **милосердя і служіння ближньому**. У цьому підручнику, ми священники, хочемо призадуматись над нашим служінням. Нашим зразком завжди є:

- 1) Христос - Боже Слово і Божественний Учитель,
- 2) Христос - Досконалий Архієрей і Єдина Дорога до Отця,
- 3) Христос - Князь Миру і Любови, Лікар Душі і Тіла.

Ви, Отче, покликані бути Його іконою! Отже, починаємо з першого виміру нашого покликання.

* * *

МОЛИТВА: *Засвіти в серцях наших, Чоловіколюбче Владико, нетлінне світло Твого богопізнання і відкрій мисленні очі наші, щоб ми розуміли Твої євангельські проповідування. Вложи в нас і страх блаженних Твоїх заповідей, щоб ми, перемігши всі тілесні похоті, провадили духовне життя, думаючи і діючи все, що угодне Тобі. Бо Ти єси просвічення душ і тілес наших, Христе Боже, і Тобі славу возсилаємо, з безначальним Твоїм Отцем і пресвятим і благим і животворящим Твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки віків. Амінь.*

БІБЛІЙНО-БОГОСЛОВСЬКІ РОЗДУМУВАННЯ:

Щоб зрозуміти наше пророче та учительське післанництво, треба перше спитатись, хоч коротко, ким були старозавітні пророки, такі як, нпр. Ісаїя чи Єзекиїл, чи Амос. Дуже часто ми сприймаємо пророків, як предвісників майбутнього. Але це буде вже з перспективи Нового Завіту. Коли говорити про їх роль у суспільстві, в якому вони жили, то змальовується трохи ширший образ. Ясно, пророки глибоко **відчували присутність Божу** в своєму житті. Основне завдання пророка - **слухати і передавати слово від Бога**. Найчастіше, це було слово суду, але також слово відновлення і надії. Пророки осуджували

несправедливість в суспільстві, вони виступали проти тих, які нехтували Божим Законом. Таким чином можна сказати, що вони були **сумлінням для ізраїльського народу і учителями вірності Богові** та його заповіддям. Біблійна Традиція їх визнала **речниками чи післанцями Божими**, і тому зберегла їх слова для майбутніх поколінь.

Отже, коли ми в Євангелію читаємо різні **поучення, притчі і проповіді Ісуса Христа**, то ми там знаходимо приклади його пророчо-учительського післанництва. Тільки на відміну від старозавітніх пророків, які були натхненними речниками Божого слова, в Христі Ісусі **Слово Боже говорить безпосередньо до нас**. Ісус Христос не тільки говорить про Бога, але дає пізнати самого Бога, будучи Божим Сином.

Очевидно Ісус повчає також **ділами**: він часто розмовляє з Богом Отцем на самоті (Марко 6,46) і нас вчить звертатись до Бога, як до нашого Отця (Матей 6,9), він дає пізнати Божу Любов і проповіддю добрих діл, а головно своєю смертю на хресті (Йоан 15,13). Але тут хочемо зосередитись на Божому Слові, яке говорить людськими словами. Згадаймо, коли на таворській горі лунає голос з неба: “Це Син мій Возлюблений: його *слухайте!*” (Марко 9,7). А коли учні звертаються до Ісуса словами “Равві, Учителю!” (див. нпр. Іван 13,13-15) – це має особливе значення. Бог сам прийшов на землю, щоб нас навчити!

Існує таке правило учеництва: **якщо Учитель, то також і учні** (див. Матей 10,24-25а!). Це означає, що Ісуса пророчо-учительське післанництво є також нашим післаництвом, що ми покликані: слухати Боже Слово, дозволити, щоб воно переобразило наше життя, а це для того, щоб можна було те слово передати іншим.

Якщо кожна парафія покликана бути місцем зустрічі з живим Христом, то **Христос-Учитель мусить мати центральне місце в парафіяльному житті**. Пророче післанництво парафії охоплює все, що відноситься до пізнання Божого Слова, особливо Святого Письма, а далі пізнання Божих правд, правд християнської віри і основ християнського життя, завжди плекаючи нашу східньо-християнську богословську, літургійну, духовну спадщину. Не можна перенаголосити ролі душпастиря у здійсненні цього покликання парафіяльною спільнотою.

Гомілія-Проповідь

Найважливіше серед усього парафіяльного навчання, це добре підготовлена і глибоко переосмислена Гомілія-Проповідь. Якщо в другій

частині Божественної Літургії (“Літургії Вірних”) маємо Причастя Господнього Тіла і Крови, то гомілія-проповідь після прочитання Євангелія і інших текстів Святого Письма в першій частині (“Літургії Слова”) – **це також причастя**, але виголошеного **Божого Слова**, що є й хлібом духовного життя (Второзаконня 8,3: “...не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина”). Саме під час Літургії проповідник має нагоду роз’яснити, як це Боже слово в таїнственний спосіб здійснюється **“тут, тепер, для нас”**, незважаючи на те, що слова, які виголошуємо, були написані давно тому. Дух Святий, який дав натхніння для написаного Божого слова, також дає натхніння для зрозуміння того ж слова та для його втілення в життя, з покоління в покоління. А це особливо стається, коли християни збираються “при ламанні хліба” (див. Лука 24,30-31: Еммаус!)

Християнське навчання в парафії

Та окрім цього, кожна парафія, відповідно до своїх сил, має **безліч можливостей для сповнення свого пророчого-учительського служіння**: проводити навчання катехизму для дітей, організувати програми для молоді, для молодих батьків, курси чи гутірки для дорослих (біблійні гуртки, читання Отців Церкви, пояснення літургії та її символіки, пояснення символіки східних ікон чи навіть семінарі для іконопису), наголошувати на катехизацію перед Святими Таїнствами (Хрещення і Миропомазання, Першої Сповіді та Урочистого Святого Причастя, Вінчання, і навіть Єлеопомазання), встановити духовні книгарні чи парафіяльні читальні, і т.д. Деякі наші парафії в Україні мають гарний досвід парафіяльних катехитичних шкіл, на Заході мають чудовий досвід з програмою “Віра – з роду в рід” (“Generations of Faith”). Напевно в досвіді нашої Церкви знайдуться інші **добрі приклади до наслідування**. Та особливу увагу хочемо приділити новому Катехизмові Української Греко-католицької Церкви, який вже готовий в українському виданню, а готуються версії іншою мовою також.

В Книзі Чисел, Мойсей викликає: "Ох, коли б то весь народ Господній став пророком, коли б Господь послав свій дух на них!" (11,29). Це слово здійснилось в Христовій Церкві. Нашим завданням – щоб воно якнайкраще здійснювалось у нашій парафіяльній спільноті.

Душпастир живої парафії дбає про постійне пізнавання Божого Слова та правд християнської віри.

ПИТАННЯ до СЕСІЇ 1. БОЖЕ СЛОВО І КАТЕХИЗАЦІЯ (Керигма)
пізнання правд віри і їх втілення в щоденне життя

Іспит сумління (це для ВАС особисто)

1. Чи я присвячую досить часу особистому читанню Святого Письма та богословської і духовної літератури?
2. Чи я належно приготуюсь до недільної проповіді (прочитавши перше текст вже тиждень наперед)?
3. Чи я серйозно ставлюсь до мого учительського служіння поза проповіддю?
4. Чи можна сказати, що я є живою іконою Христа Учителя і Божого Слова?
5. Чи я заохочую других до пізнання Божого Слова?
6. Чи я вмію заохотити інших до сповнення цього післанництва в парафіяльній спільноті?

ПИТАННЯ для ДИСКУСІЇ в ГРУПІ

1. В **моїй парафії** пророче-навчальне післанництво Церкви проявляється якими способами? Які в ній катехитичні програми?
2. Дивлячись **на інші парафії** в нашій Церкві, чи я бачу добрі приклади до наслідування?
3. Що, я вважаю, можна було б здійснити **в моїй парафії**, якби я мав відповідні для цього ресурси (підготовлених людей, матеріалів, фондів, тощо)?
4. Чого бракує **в нашій Церкві** для кращого здійснення її пророчо-учительського служіння на парафіяльному рівні?
5. Якщо Боже Слово і Катехизація є одним з пріоритетів для парафіяльного життя у нашій Церкві, що мені можна буде зробити, щоб **новий Катехизм** приніс свій добрий плід в моїй парафіяльній спільноті?

ПРОСИМО від ВАС ОСОБИСТО (Яка Ваша думка думка про будь-які з цих питань?)

1. Як Вам сподобалось це представлення? Чи Ви би щось додали, відняли, змінили?
2. Що Ви вважаєте треба підкреслити, коли мирянам пояснювати потребу оживлення парафіяльного життя з точки зору Божого слова і поглиблення знання своєї віри?
3. Чи у Вашому досвіді є якась практика, що Ви вважаєте було б корисним включити до “найкращих практик” парафіяльного життя у нашій Церкві?

Просимо свої думки переслати е-поштою до свого єпархіального координатора та копію до:

vision2020ugcc@gmail.com

СЕСІЯ 2. ЛІТУРГІЯ І МОЛИТВА

участь в літургійному, таїнственному та молитовному житті на освячення Божого Люду.

МОЛИТВА: *Благодаримо Тебе, Господи Боже сил, що сподобив нас і нині стати перед святим Твоїм жертовником і припасти до щедрот Твоїх за наші гріхи і за людські невідання. Прийми, Боже, моління наше, вчини нас достойними приносити Тобі моління і мольби і жертви безкровні за всіх людей Твоїх; і нас, що їх Ти поставив на службу цю Твою, спосібними зроби, силою Духа Святого Твого, неосудно і безпорошно, в чистім свідоцтві совісти нашої призивати Тебе на всякий час і на всякому місці, щоб вислухавши нас, Ти був милостивий нам у множестві Твоєї благодати.*

БІБЛІЙНО-БОГОСЛОВСЬКІ РОЗДУМУВАННЯ:

В чому полягає священство у Старому Завіті? Коли читаємо про таких осіб, як Аарона, Левія чи Езру, то відразу знаємо, що поперше священник **приносить жертву Богові**, за себе і за народ. Він віддає в жертву Богові малу частину того всього, що від Бога. Очевидно, священник **молиться** за себе і за народ, щоб виблагати в Бога прощення, і просити в Бога те, що потрібне на життя, кожне матеріяльне та духовне добро. Далі, священник **благословить**, значить передає благословення в ім'я Господнє. У цьому всьому священник властиво діє як **посередник** між Богом і Народом. Добрий священник має **відчуття Божої любові** до нього особисто і до Божого Люду. Він знає, що для того, щоб наблизитися до Божого маєстату, треба **плекати святість** і жити в чистоті.

Ісус Христос свідомо виступає з наявно священничими елементами. Нпр. Ісус про себе так скаже: "Тут більше ніж храм!" (Матей 12,6). Він про свою смерть говорить, як про жертву ("Син Чоловічий не прийшов на те, щоб йому служили, але щоб служити й віддати своє життя як викуп за многих" (Марко 10,45)). В розумінні Нового Завіту, **Ісус Христос - ідеальний священник**. Про це в особливий спосіб говорить Послання до Євреїв, з якого ми читаємо у всі суботи і неділі Великого Посту. А Ісус Христос ідеальний архиєрей тому, що він є водночас Син Божий і один з нас -- іншими словами, він **ідеальний посередник** між Богом і людьми (див. Євреїв 4,14-16). Євангелист Йоан також розглядає образ Ісуса Христа як Священника. Він підкреслює, що Ісус Христос - це **Єдина Дорога до Отця** (див. Йоан 14,6), і що Він з власної волі

віддає себе на смерть на хресті. Ми це чуємо у великих деталях в Страсний Тиждень - коли читаємо Євангелія Страстей у Великий Четвер. В одному особливому тексті, Ісус Христос **молиться** за нас (це т.зв. “Священича молитва”), і дякує Богові за дар, яким є ми: *“Я об'явив твоє ім'я людям, яких ти дав мені зо світу. Вони були твої, і ти дав їх мені, і вони зберегли твоє слово.... Та не лише за цих молю, але й за тих, які через їх слово увірують в мене, щоб усі були одно, як ти, Отче в мені, і я в тобі, щоб і вони були в нас одно, щоб світ увірував, що ти мене послав.”* (Йоан 17,6.20-21).

Парафія – євхаристійна спільнота

Коли ми стоїмо при престолі й молимося, як рукоположені священики, це не тому, що ми кращі, чи святіші, чи мудріші, але тому, що Церква нас попросила виконувати при всій нашій недосконалості дуже важливу функцію – **бути образом** Ісуса Христа, Досконалого Архидиякона, у громаді, яка збирається на молитву в Його ім'я – **бути посередником** між Богом і Божим Людом. В дійсності є тільки **Один Священик** -- Ісус Христос. Є тільки **Одна Жертва** - та, що Ісус Христос приніс на хресті **раз назавжди**. Під час Херувимської пісні, ми так молимося: *“Бо Ти єси той, хто приносить, і кого приносять, хто приймає і кого роздають, Христе Боже наш...”*. Коли ми збираємось разом з церквою довкола престолу ця єдина Господня Жертва стає присутня **ТУТ** (в цій парафії), **ТЕПЕР** (у той час в якому живемо), **ДЛЯ НАС** (ця спільнота). Коли ми збираємось “при ламанні Хліба”, в таїнственний спосіб ми єднаємось між собою і приєднуємось до жертви Христової, принесеної Богові Отцеві за нас і для нас. Євхаристія є центром християнського життя. А парафія – це конкретно спільнота, яка збирається “при ламанні хліба”, значить для євхаристійної служби. Євхаристія є водночас вершиною парафіяльного життя і джерелом усіх її духовних благ.

Парафія – спільнота священиків

Якщо я рукоположений священик, то моя присутність в парафії повинна бути **пригадкою і знаком священичого служіння**, що дією Святого Духа і силою Святого Хрещення є **притаманним для кожного християнина**. В Книзі Виходу читаємо: *“Ізраїль -- царство священиків та святий народ”*. (Вихід 19,63). Знову ж це здійснюється у Христовій Церкві, і повинно здійснюватись цілою спільнотою, у якій служимо. Наше спільне священиче служіння проявляється у всьому, що пов'язане з життям спільної (головно, літургійної) та особистої молитви. **Кожний християнин**, а тим більше священик **покликаний**, як

особисто, так в своїй парафіяльній спільноті: **молитись** за себе і за других, постійно **віддавати себе в жертву** Богові, **прощати** другим і просити в Бога прощення, **благословити** Бога і **бути благословенням** для других.

Що найважливіше, ми усі разом покликані **плекати святість**, значить бути святим народом. Що це означає? В парафіяльному житті кожне богослуження і вся наша східньо-християнська літургійна і молитовна практика є для того, щоб, освячуючи час і місце в якому перебуваємо, ми були освяченими, значить даром відкладеним для Бога (“Бо Ти єси освячення наше, і Тобі славу возсилаємо...”). А священник покликаний бути **прикладом святости** для своєї парафіяльної спільноти. І тому треба берегти себе від гріха та плекати чесноти здержливості і чистоти тіла і духа, відповідно до стану, в якому живемо. Св. Павло пояснює: “Хіба ви не знаєте, що ваше тіло то храм Духа Святого, що живе Він у вас, якого від Бога ви маєте, і ви не свої? Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в дусі своєму, що Божі вони!” (1 Коринтян 6,19-20).

Душпастир живої парафії є людиною ревної та глибокої молитви.

ДОДАТОК: ДЛЯ ПРИЗАДУМИ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СЕСІЇ

Східнохристиянська спадщина

свідомість і плекання духовного скарбу візантійсько-київської традиції: літургії, богослов'я, духовності і дисципліни.

Жива парафія УГКЦеркви знає ким вона є. Вона є **православна у вірі, а католицька в любові** (як це нам пригадував Папа Іван Павло II). Її ідентичність впливає з Володимирового хрещення і вона плекає свою ідентичність, як переємниця благочестя Київської церкви, **вірна своїй східньо-християнській літургійній, духовній та богословській спадщині**. Своїм життям вона конкретно втілює християнство серед українського Божого люду, готова ділитись своїм духовним скарбом з усіма, хто шукає в ній духовної поживи.

Часто в нашій Церкві говориться про **ідентичність**, і це потрібне. Але треба також бути обережним, щоб ідентичність не полягала тільки у наголошуванні того, що нас відрізняє від інших, а навпаки, щоб наша християнська ідентичність симфонічно з християнським світом давала живе **свідчення єдиному Христовому Євангелію**. Безперечно, в кожному народі і в кожній культурі будуть особливості вираження християнської віри, які відповідають характеру даного народу. Від самих початків Церкви відбувався **процес інкультурації**, де культура народу переображувалась з прийняттям Христової благовісті. Але коли можемо хвалитись, що ми є християнським народом, треба також пам'ятати, з покорою, страхом Божим та свідомістю анти-християнських процесів нашого часу, що вистачає одне покоління, щоб ми перестали ним бути. Для нашої Української Греко-Католицької Церкви важне **зберегти цілим спадок християнського передання**. Він був життєдайним для багатьох поколінь, і повинен бути таким для нас сьогодні.

Серед найважливішого, це **плекання багатющої та глибокої літургійної спадщини** – не тільки самої Служби Божої, але також інших богослужень літургійного дня (вечірні, утрени, літургії часів), як рівно ж Літургії наперед освячених дарів. Принаймні у катедральних храмах і в церквах, які носять звання “собору”, служіння повнішого уставу повинно вважатися нормою.

Відтак, треба пам'ятати, що ми східні думаємо інакше, що ми підходимо до християнських правд з іншим наголошенням та в іншому дусі, ніж наші брати

і сестри християнського Заходу. Як східня Церква, треба нам звертати увагу на **святоотцівську спадщину**, і кожний парох повинен робити зусилля, щоб читати Отців Церкви та ділитись цим знанням зі своїми парафіянами.

Слуга Божий Митрополит Андрей розпочав процес відновлення ідентичності нашої Церкви, який продовжуємо по сьогоднішній день. Він до великої міри був предзвісником того, що Другий Ватиканський Собор навчатиме про східні католицькі церкви, що вони **покликані дорожити своєю літургійною, духовною та канонічною традицією**, бо це є частина “богом-об’явленого та неподільного спадкоємства Вселенської Церкви” (див. *Про Східні Церкви*, пар. 1). Про це повинна пам’ятати кожна парафія у нашій Церкві.

Душпастир живої парафії УГКЦеркви плекає свою східньо-християнську літургійну, богословську і духовну спадщину.

ЗАВДАННЯ НА ДАЛЬШУ МЕТУ: В ході нашого відродження “Живої парафії” стараймося подумати, як ми можемо краще плекати нашу східньо-християнську спадщину, як дорогоцінний скарб для Церкви Христової.

ПИТАННЯ до СЕСІЇ 2. ЛІТУРГІЯ І МОЛИТВА (ПИТАННЯ)
участь в літургійному, таїнственному та молитовному житті
на освячення Божого Люду

Іспит сумління (це для Вас особисто)

1. Чи я супроводжаю моє священниче служіння ревною та глибокою молитвою на самоті з Господом?
2. Чи я належно приготуюсь до літургійного служіння, відмовляючи усі молитви з відчуттям та призадумою?
3. Чи я часто сповідаюся і маю свого духовника?
4. Чи в часі Служби Божої я відмовляю усі священничі молитви без поспіху і не механічно?
5. Чи мій літургійний день належно освячений служінням Літургії Часів, або принаймні молитвою Часослова
6. Коли я служу при престолі, чи я плекаю гідність і повагу живої ікони Христа-Архиєрея?
7. Як я поведжусь, коли в часі богослуження трапиться якась помилка (дяк, хор, сослужащі, тощо.)?
8. Як проявляється у моєму священничому житті дух Христової жертви?

Питання для дискусії в групі

1. В **моїй парафії** регулярно служаться які богослуження?
2. Дивлячись на **інші парафії** в нашій Церкві, чи я бачу добрі приклади до наслідування в плеканні літургійної та особистої молитви?
3. Що, я вважаю, можна було б здійснити в **моїй парафії** для скріплення її літургійного і моливного життя, якби я мав відповідні для цього ресурси (підготовлених людей, матеріалів, фондів, тощо)?
4. Чого бракує в **нашій Церкві** для кращого здійснення її священничого служіння на парафіяльному рівні?

Просимо від Вас особисто (Яка Ваша думка думка про будь-які з цих питань?)

1. Як Вам сподобалось це представлення? Чи Ви би щось додали, відняли, змінили?
2. Що Ви вважаєте треба підкреслити, коли мирянам пояснювати потребу оживлення парафії з точки зору її літургійного і молитовного життя?
3. Чи у Вашому досвіді є якась практика, що Ви вважаєте було б корисним включити до “найкращих практик” у нашій Церкві щодо літургійного і молитовного життя на парафіяльному рівні?

Просимо свої думки переслати е-поштою до свого єпархіяльного координатора та копію до:

vision2020ugcc@gmail.com

СЕСІЯ 3. СЛУЖІННЯ БЛИЖНЬОМУ (ДІЯКОНІЯ) **приділення особливої уваги потребуючим,** **як у самій же парафії, так і поза нею.**

МОЛИТВА: Пом'яни, Господи, город цей, в якому живемо, і всякий город, і країну, і тих, що з вірою живуть у них. Пом'яни, Господи, плаваючих, подорожуючих, недужих, страждаючих, полонених, і спасення їх. Пом'яни, Господи, тих, що дарують і добро творять у святих Твоїх церквах, і тих, що пам'ятають про вбогих, і на всіх нас милості Твої зішли.

БІБЛІЙНО-БОГОСЛОВСЬКІ РОЗДУМУВАННЯ:

Третій аспект служіння в Церкві охоплює її соціальну місію: **діла милосердя** (т.зв. “дияконія”) і **старання про справедливість**. Цей аспект служіння звичайно у Церкві називаємо **“царським”**. До царського служіння також входить харизма уряду-керівництва та сумлінне оперування різними духовними, людськими і матеріальними ресурсами на добро. Цей другий аспект будемо розглядати в наступній сесії про **Провід і Управління дарами**.

Тут же знову треба згадати старозавітніх царів, таких, як Саула, Давида, Соломона чи Йосію, щоб зрозуміти біблійну символіку того, до чого ми покликані. В давнину цар мав **нагляд над матеріальним добробутом і суспільним ладом** в народі. Добрий цар захищав своїх підлеглих від всяких небезпек, **зберігав мир**, **плекав справедливість**, **спасав народ**, коли нападали вороги, **дбав про найслабших**, про вдів, сиріт та чужинців. Цар також **сприяв культові** та підтримував матеріально релігійне життя країни.

Біблійна традиція остаточно вважала, що **Господь Бог був ЄДИНИМ ІСТИННИМ ЦАРЕМ Ізраїля**, а царі були Його наставниками, та мали успіх тільки тоді, коли вони цього не забували. На жаль, частіше дійсність не відповідала ідеалові. Та з часом в Ізраїлі зродилось **очікування Нового Царя – нового Помазанця-Месію**, який насправді володів би Ізраїлем в Дусі Божім - в ревності, мудрості, справедливості, мирі та зі страхом Божим.

Цікава сцена, коли учні Йоана Хрестителя приходять до Ісуса і питаються: “Чи ти той, хто має прийти, чи іншого маємо чекати?”, Ісус так відповідає: “Ідіть і сповістіть Йоанові про те, що чуєте і бачите: **сліпі бачать і**

криві ходять; прокажені очищуються і глухі чують; мертві воскресають і вбогим проповідується добра новина” (Матей 11,2-6). Йоан Хреститель, який добре знав писання відразу міг зрозуміти, що ці слова Ісуса Христа, це цитати з книги Пророка Ісаї саме про Месію - Господнього Помазанця (див. Ісаїя 35,5; 42,7). Іншими словами, коли Ісус говорить про сліпих, кривих, прокажених, глухих... він немов каже: “той, про кого писав Ісаїя -- ЦЕ Я!”. Сам титул “Христос” вказує на цю дійсність, оскільки це грецький переклад слова “месія” (по євр. *машіях*), Помазанець Божий.

Та про що Ісус Христос найбільше проповідує? Про **Боже Царство**. Він пояснює Царство Боже **різними притчами** - воно як бенкет, якого справив Господар, воно подібне до скарбу схованого в полі, що чоловік знаходить і радіє ним; воно подібне до зерна гірчиці -- таке дрібне, але розростає до великого куща, в якому птахи гніздяться.

Коли Ісус Христос говорить про Боже Царство -- завважуються два аспекти. Перший - що це **Царство, яке ще має прийти**. Другий - що Царство Боже **вже є тут**. Царство Боже прийде у повноті у відповідний час призначений Господом. (В Молитві “Отче Наш” ми молимося - нехай прийде Царство Твоє!) Але Церква - це уже Царство Боже на землі. У Христовій Церкві ми вже маємо частку у тому Царстві, і то не як піддані, але як діти Небесного Володаря. Це означає, що ми є дітьми Великого Царя, що ми є царського роду! Як це розуміти? Багатий, чи бідний, вчений чи простий, чоловік чи жінка, молодий чи старший -- усі ми **маємо царську гідність** силою святого Хрещення. А царська гідність означає, що ми також **несемо царську відповідальність**, як у Церкві, так і в світі.

Пригадаймо собі слова, які священник відмовляв над нами, коли при нашому Хрещенні подав нам горіючу свічку: “ Прийми оцю горіючу свічку і старайся у всьому житті твоєму просвічуватися **світлом віри і добрих діл**, щоб, коли прийде Господь, ти міг світло вийти йому назустріч його зі всіма святими й увійти беззаборонно у чертог небесної слави його і **царювати з ним** в безконечні віки. Амінь.” (на основі Матея 5,16).

В парафіяльному житті наше царське служіння проявляється **різними формами “дияконії”**, чи то у самій парафіяльній спільноті, чи то поза нею “у світі”. Кожний добрий душпастир вміє подбати, щоб у його спільноті відбувалось: відвідування хворих, допомога бідним, столова для голодних,

захист сиріт, підтримка тих, які терплять несправедливо, миротворча діяльність, потіха засмучених, захист ненароджених дітей і т.д. Наше царське служіння найчастіше виконуємо у тій же спільноті (парафія, село, місто), в якій живемо чи служимо, бо **потребуючі, які живуть серед нас є нашою першою відповідальністю**. А відтак, в мірі можливостей ми підтримуємо харитативну діяльність Церкви на регіональному, національному та міжнародньому рівнях. Коли ми займаємось якимсь добрим ділом, ми даємо іншим пізнати Христа, Царя миру і любови, Лікаря душі і тіла.

А окрім цього, кожний **священик особисто** від себе повинен сповняти це служіння, віддаючи зі свого власного часу, талентів і скарбу, коли б лишень виникла якась потреба. Очевидно, найчастіше таке особисте служіння повинно відбуватись скрито, щоб ми часом не шукали собі похвали від людей (див. Матей 6,1-4). Але бувають моменти, коли можна і треба доличитись до спільної акції для прикладу іншим і для заохоти до доброго діла.

Та найголовніше, треба так нам жити, щоб слова Господні відносились також до нас: “Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу. Бо Я голодував був і **ви нагодували Мене**, прагнув і **ви напоїли Мене**, мандрівником Я був і **Мене прийняли ви**. Був нагий і **Мене зодягли ви**, слабував і **Мене ви відвідали**, у в'язниці Я був і **прийшли ви до Мене...** Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, те Мені ви вчинили.” (Матей 25:34-36.40).

Душпастир живої парафії є іконою Божої любови, добра, милосердя, зцілення і справедливости.

ДОДАТОК: ДЛЯ ПРИЗАДУМИ ПІСЛЯ ТРЕТЬОЇ СЕСІЇ

Спрямованість до особи

**переконавання, що Христос є Дорогою, Правдою і Життям
для кожної людини**

Серед загальних характеристик живої парафії УГКЦеркви хочемо тут звернути увагу на “спрямованість до особи”. Згадай, як то урочисто у сам Великдень ми виголошуємо слова: “Світлом правдивим був Той, Хто **просвічує кожну людину**, що приходить на світ.” (Йоан 1,9).

Дуже часто, коли читаємо про різні чуда і знаки Ісуса Христа в Святому Євангелію, цікаво відмітити, як то наш **Господь звертає увагу на особу**, вивляє Боже милосердя до неї, розмовляє з нею, цікавиться про її історію життя, часто відвертаючись від інших справ для того, щоб людині допомогти.

Якщо так подумати, то саме у соціальній місії ми маємо нагоду найчастіше зустрітись із конкретними потребами поодиноких осіб, чоловіків і жінок, хлопців і дівчат, дідів і бабців, своїх і чужих, які з одної чи другої причини знаходяться в якійсь біді. Соціальна місія Церкви **не питається чи хтось “заслугує” на мою допомогу**, чи хтось належить до моєї спільноти, або чи навіть людина є віруюча.

Але “спрямованість до особи” **включає усі аспекти служіння Церкви**. Ми хочемо, щоб конкретно та, чи інша особа **особисто пізнала Христа** і його науку спасення ради (пророче служіння). Христова Церква складається із одиниць, яких Церква збирає у спільноту молитви за церкву і за світ, але в той же час заохочує **до особистої молитви і святости** (священниче служіння).

Що це означає для нас особисто? Конкретно такий душпастир, який **вміє звернути увагу на цінність кожної особи**, який старається особисто запізнати своїх парафіян, який їх відвідує по домах і шпиталях, і є з ними у всіх моментах радості і смутку, який вміє сказати добре слово кожній дитині, такий парох зауважить, що ціла спільнота оживлена його Хриstopодобним прикладом.

Парох живої парафії УГКЦеркви серед всіх своїх обов’язків не забуває, що кожна людина є дорогоцінним скарбом в Божих очах.

ЗАВДАННЯ НА ДАЛЬШУ МЕТУ: В ході нашого відродження “Живої парафії” стараймося подумати, як ми можемо скріпити цю “спрямованість до особи”.

ПИТАННЯ до сесії 3. Служіння Ближньому (Дияконія)
приділення особливої уваги потребуючим,
як у самій же парафії, так і поза нею

Іспит сумління (це для Вас особисто)

1. Чи я особисто займаюсь харитативною діяльністю, або підтримую таку діяльність у Церкві, хоч непомітно та скрито (не для особистої слави)?
2. Як я реагую, коли людина в потребі з'являється перед дверима мого дому, перед дверми парафіяльної канцелярії, або коли таку людину зустрічаю на вулиці?
3. Оскільки я покликаний бути іконою Христа, Князя Миру і Любови, Лікаря Душі і Тіла, чи в моїй поведінці даю іншим нагоду зустрітись з Ним?
4. Чи сповідаючи, даю каянникові пережити присутність Христа-Лікаря Душ?
5. Чи я заохочую членів моєї сім'ї, а особливо моїх дітей (якщо я жонатий) до харитативної діяльності, і словами, і живим прикладом?
6. Чи моя особиста матеріальна культура і стиль мого життя (хата, машина, електроніка, канікули) відповідають людині, яка покликана жити скромно в солідарності з убогими світу?
7. Чи я особисто користаю з постів в літургійному році для того, щоб чинити добро ближньому?
8. Чи почуваюся відповідальним за духовну опіку над лікарнею, в'язницею, військовою частиною, якщо така установа знаходиться на території моєї парафії?
9. Чи роблю заходи, щоб могли сповнити моє царське служіння там, де люди цього найбільше потребують?

Питання для дискусії в групі

1. Які в **моїй парафії** є зайняття для соціальної опіки чи допомоги?
2. Чи в **моїй парафії** є встановлена система або структура для підтримки старших, немічних, сиріт, неповносправних?
3. Дивлячись на **інші парафії** в нашій Церкві, чи я бачу добрі приклади до наслідування у сфері соціального служіння Церкви?
4. Що, я вважаю, можна було б здійснити в **моїй парафії**, якби я мав відповідні для цього ресурси (підготовлених людей, матеріалів, фондів, тощо)?
5. Чого бракує в **нашій Церкві** для кращого здійснення її царського-харитативного служіння на парафіяльному рівні?

Просимо від Вас особисто (Яка Ваша думка думка про будь-які з цих питань?)

1. Як Вам сподобалось це представлення про служіння ближньому? Чи Ви би щось додали, відняли, змінили?
2. Що Ви вважаєте треба підкреслити, щоб Ваші парафіяни могли краще включитись в дияконію Церкви на парафіяльному рівні?
3. Чи у Вашому досвіді є якась практика, що Ви вважаєте було б корисним включити до "найкращих практик" у нашій Церкві щодо служіння ближньому на парафіяльному рівні?

Просимо свої думки переслати е-поштою до свого єпархіяльного координатора та копію до:

vision2020ugcc@gmail.com

сесія 4. Провід - Управління дарами

служіння Єпископа з душпастирями у співпраці з мирянами
в управлінні дарів (часу, таланту і скарбу) на спільну користь.

МОЛИТВА: Великий і всемогучий Боже! Дай мені мудрість мого стану, щоб я усе сповняв, чого бажаєш, дай мені розуміти мої обов'язки і дай мені їх виконувати так, як треба і як належить на славу Твою і хосен моєї душі. Дай мені мудрість Твоїх доріг і мудрість ходити стежками Твоєї святої волі; дай мені мудрість поведження і неповодження,* щоби я вмів не вивищатися в одних і не упадати в інших, дай мені мудрість радості і мудрість смутку: нехай тішуся лише тим, що до Тебе веде, нехай смучуся лише тим, що від Тебе віддалює. Амінь

(з Молитви Слуги Божого Митрополита Андрія про Божу Мудрість)

* галицизм = „успіху і неуспіху”.

БІБЛІЙНО-БОГОСЛОВСЬКІ РОЗДУМУВАННЯ:

Як уже згадано в попередній сесії, до царського служіння (служіння ближньому) належить ще один аспект діяльності Церкви, а це служіння в спільноті для **керування і координування духовними і фізичними, людськими і матеріальними ресурсами**. Добрий старозавітний цар мусів також бути добрим адміністратором! Отже до царського служіння належить всяка співпраця у переведенні душпастирських програм і координування праці Євангелія ради. Тут же входить кожна добра, чесна і сумлінна **праця з адміністрацією, фінансами, чи навіть будовою, ремонтами, тощо**. Ісус Христос сам потребував матеріальних ресурсів для свого післанництва. Ми про це знаємо, бо Юда Іскаріотський беріг касу (Йоан 13,29), і його доля залишається пересторогою для працівників в Церкві. Та нераз у своїх притчах Христос говорить про доброго і злого домоправителя (див. Лука 12,42-48), остерігаючи перед надужиттям, а вихваляючи чесного наставника.

Дух Служіння

А Ісус їх покликав, і промовив до них: Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, нехай буде він вам за слугу. А хто з вас бути першим бажає, нехай

буде всім за раба. Бо Син Чоловічий не прийшов на те, щоб йому служили, але щоб служити й віддати своє життя як викуп за багатьох (Марко 10,43-45).

Ясно виходить, що в ранній Церкві відчувалося сильне протиставлення між цивільною, часто опресивною, владою, а церковним проводом. Хто дивиться на життя не чисто людськими, а Божими очима, легко погоджується з **парадоксами християнської науки:** щоб жити, треба вмерти (див. Марко 8, 35-37), мудрість Божа проявляється в глупоті Христа розп'ятого (див. 1 Коринтян 1,20-24), Божа сила проявляється в немочі (2 Коринтян 12,9), хто принижує себе буде ввищений (Матей 23,12). В такому дусі той, якому доручено владу в церковній спільноті несе свою владу з глибоким **духом служіння ближньому**, і в дусі **самовідречення**.

Конкретно в парафіяльному житті, парох чи адміністратор виконує те служіння, що йому доручено, духовно ставлячи себе на останнє місце і вважаючи себе слугою громади: частіше **заохочуючи**, ніж наказуючи, частіше **шукаючи підтримки**, ніж приймаючи самому рішення. Добрий парох уникає конфліктів, не творить закритих гуртків, **дбає про мир і примирення** в Господній спільноті. У всьому він також відчуває сильне сопричастя, синівське прив'язання, послух і діловий **зв'язок співпраці зі своїм Єпископом**, бо ж в парафіяльній спільноті він діє в імені свого Владика та за його благословенням.

Різноманітність Дарів

Існує різноманітність дарів, але той сам Дух; існують різні форми служіння, та Господь же той самий. Є різного роду дії, але той сам Бог, який здійснює все у всіх. І кожному дається виявлення Духа на спільну користь (1 Коринтян 12,4-7).

Звертаючись до ранніх християнських спільнот, св. Павло пише про те, що **Святий Дух обдаровує поодиноких осіб різними дарами:** пророцтвом, служінням, вчителюванням, потішанням, подаванням, головуванням, милосердствуванням (див. Римлян 12,6-8; 1 Коринтян 12,28). Апостол народів заохочує таких обдарованих осіб ніколи не вважати дару своєю власністю, а у всьому діяти **“на спільну користь”**.

Розумний парох не такий, хто все сам видумує, знає, вирішує та виконує на свою руку, не порадившись з ніким і не шукаючи підтримки свого стада. Добрий парох не тільки говорить, але передусім **вміє слухати**. Щобільше, він має **відкриті очі і серце, що пізнати прерізні дари**, якими Господь Бог уділяє кожному християнську спільноту. Він підтримує розвиток цих дарів серед своїх вірних, і вміє їх скеровувати та використати на добро цілої спільноти. Це може бути **дар часу** – посвята кількох годин на тиждень на якусь потребу в парафіяльній спільноті. Це може бути **дар талантів**, який охоплює широке поле особистих дарів та професійних кваліфікацій. І вкінці, це може бути **дар скарбу**, коли парафіяни жертвують з плоду своєї праці на підтримку різного роду діяльності парафії. Жива парафія має добре зорганізовану **програму управління дарами** (по-анг. *Stewardship*). Коли парафіяни мають можливість проявитися в парафіяльній спільноті, віддаючи для своєї церкви частину того часу, таланту та скарбу, що їм Господь приділив, вони й тим виявляють Богові свою вдячність за всі його благословення.

Серед особливих дарів є **покликання до священичого чи духовного стану**. Як душпастирі, ми повинні постійно заохочувати до духовного покликання, як проповіддю і словами особистої заохоти, так і прикладом свого власного життя. Разом з добрими батьками душпастир **може найбільше вплинути** на ріст духовних покликань в Церкві. Кожночасно треба мати відкриті очі для пізнавання перших проявів покликання до духовного стану серед дітей і молоді. Господь завжди дає покликання на потреби своєї Улюбленої Невісти, Святої Церкви, аби ми тільки його бажали, мали відкриті очі, щоб його пізнавати та відкрите серце, щоб заохочувати до нього.

Синодальний устрій

В наступній сесії будемо говорити про церковну спільноту, як *кінонія* - - сопричастя любови, що має “одне серце і одну душу”. Синодальність – це **сопричастя любови, як форма церковного управління**. В ранній Церкві поодинокі апостоли приймають певні свої рішення, як Господом поставлені пастирі, але поважніші питання чи проблеми **розв’язують спільно**. Особливим таким моментом є перший Собор в Єрусалимі, де, під натхненням і проводом Святого Духа, розглядається питання місії “до поган” (Діянь Апостолів гл. 15, див також Галатів 2,1-16).

Звичайно, коли ми східні говоримо про синодальний устрій, йдеться про співпрацю між Главою-Патріархом та його співбратами в єпископаті у проводі помісної Церкви. Слово *сін одос*, означає просто **“спільна дорога”**. Діючи на спільне добро своєї Помісної Церкви, Глава завжди **“ходить”** за згодою, у співпраці із, та з підтримкою синодальних Владик, а Єпископи, коли діють на добро Церкви завжди діють разом із, і ніколи без свого Глави. Цей **“спільний хід”** має свою модель в таїнственному житті Святої Тройці. Бог Отець завжди діє зі Сином і Святим Духом, і ніколи без них. Син ніколи не діє, якщо не з Отцем і Святим Духом. Святий Дух у всьому співдіє з Отцем і Сином.

Тому синодальний спосіб дії є **характерним для християнської спільноти** на різних рівнях. Єпископ творить **“спільний хід”** зі своєю Церквою-єпархією, а особливо зі священичою радою та всім духовенством, а Церква вірних зі священичим збором завжди діє разом зі своїм Владикою. На парафіяльному рівні повинна завжди бути **“синодальна”** співпраця між парохом і його парафіянами, а особливо з парафіяльною радою, групою осіб, вибраних для співпраці у керівництві парафії. Парох має чітко визначені уповноваження від свого єпископа, але він повинен усі важніші рішення парафіяльного характеру приймати **за порадою, у співпраці із, та з підтримкою своєї ради**, приймаючи кожну добру думку і кожний внесок з Господньою радістю та вдячністю. Такий **“спільний хід”** - в мирі, злагоді, співпраці та **“одним серцем і одною душею”** – це **норма парафіяльного управління**.

В живій парафії під проводом доброго душпастиря дари, подані Святим Духом, співдіють на добро.

ДОДАТОК: ДЛЯ ПРИЗАДУМИ ПІСЛЯ ЧЕТВЕРТОЇ СЕСІЇ

Дух самовідречення Христа ради (Кенозіс)

готовність до самопожертви серед випробувань у вірі

Якщо треба було б відмітити якусь одну **характеристику Києво-Галицького благочестя і духовности**, то в ньому завжди було сильне відчуття того, що Отці Церкви називають **кенозіс** (дослівно, “випорожнення” своїх власних земних інтересів для досягнення вищого, духовного скарбу). Це на основі біблійного тексту Послання до Филип'ян: “Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! Він, будши в Божій подобі, не вважав за досягнення бути Богові рівним, але **Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба**, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина... (2,5-7).

Впродовж цілої історії нашої Церкви знайдуться **подвижники, які вважатимуть своє життя за ніщо**, щоб жити життям Божим. Так треба розуміти саможертву страстотерпців **Бориса і Гліба**, так треба розуміти святих богоотців **Антонія і Теодосія печерських**. І навіть **отці Берестейського Собору**, коли заключали унію з Римом, були свідомі того, що їх будуть критикувати, але вони були готові переносити переслідування ради поєднання. Та у наш час, **новомученики** не жалувати себе, але віддали все, щоб одержали щось краще. Кожна парафія повинна пам'ятати про подвижників нашої Церкви впродовж літургійного року, а парохі повинні заохочувати батьків іменувати своїх дітей на їх честь.

Конкретно в парафіяльному житті це означає, що парох мусить деколи стати “добровільним мучеником” і вміти себе “умалити”, бо **в покорі та лагідності** можна набагато більше досягнути, ніж твердою рукою. І не треба боятись, що “хтось буде мені лізти на голову”, бо стоячи біля свого Господа і Учителя, у нас є доволі широкі плечі! Коли священник живе духом покори і самовідречення, то це приносить добрий плід, як у сімейному житті, так у серед тих, яким доручено такий чи інший уряд в парафіяльній спільноті.

В живій парафії УГКЦеркви душпастир несе свої особисті хрести з радістю та духом саможертви.

ЗАВДАННЯ НА ДАЛЬШУ МЕТУ: В ході нашого відродження “Живої парафії” стараймося подумати, як ми можемо втілювати цей дух самовідречення (кенозіс) Христа ради. Водночас просімо про ласку бачити ті моменти, в яких Господь запрошує нас увійти разом з Ним і з нашими праведниками у таїнство Його кенозису сьогодні.

ПИТАННЯ до СЕСІЇ 4. Провід - Управління дарами
служіння Єпископа з душпастирями у співпраці з мирянами
в управлінні дарів (часу, таланту і скарбу) на спільну користь.

Іспит сумління (це для Вас особисто)

1. Який стиль мого провідництва?
2. Чи я вмію слухати, заохочувати, переконувати в керівництві парафіяльної спільноти?
3. Чи я радше веду парафією твердою рукою, щоб тим уникнути проблем і непотрібних дискусій, чи волюю самому все зробити, бо пояснювати якусь справу іншим задовго триває?
4. Чи я боюсь або уникаю людей в парафії, які краще кваліфіковані у фінансових чи адміністративних питаннях, ніж я?
5. Чи я часом особисто не марную дару Божого – мій час, талант і скарб?
6. Чи я приділяю належну увагу дарові Божому, що проявляється в моїх парафіянах?

Питання для дискусії в групі

1. Які в **моїй парафії** є парафіяльні структури і організації?
2. Чи в **моїй єпархії** є встановлені статuti для парафій, і чи моя парафія діє згідно з цими статутами?
3. Коли йдеться про управління дарами (Stewardship), дивлячись **на інші парафії** в нашій Церкві, чи я бачу добрі приклади до наслідування в координуванні дарів часу, талантів і скарбу?
4. Чи існують якісь особливі труднощі, що не дозволяють краще оформити співпрацю у **керівництві моєї парафії** та координуванні ресурсів (брак розуміння, зацікавлення, пошани до особи і уряду священика, тощо)?
5. Чого бракує в **нашій Церкві** для кращого здійснення її царського служіння у сфері Проводу-Управління дарами на парафіяльному рівні?

Просимо від Вас особисто (Яка Ваша думка думка про будь-які з цих питань?)

1. Як Вам сподобалось це представлення про Провід – Управління дарами? Чи Ви би щось додали, відняли, змінили?
2. Що Ви вважаєте треба підкреслити, щоб Ваші парафіяни були готові краще жертвувати свій дар часу, талантів та скарбу включитись в *дияконію* Церкви на парафіяльному рівні?
3. Чи у Вашому досвіді є якась практика, що Ви вважаєте було б корисним включити до “найкращих практик” у нашій Церкві щодо Проводу – Управління дарами на парафіяльному рівні?

Просимо свої думки переслати е-поштою до свого єпархіального координатора та копію до:

vision2020ugcc@gmail.com

СЕСІЯ 5. Сопричастя-Єдність (Кінонія)

плекання духовної єдності Христової Церкви та сприяння єдності всіх християн (єкуменізм)

Заввага: Оскільки поняття “сопричастя” має широке примінення у Церкві, ця сесія вимагає дещо ширшого роздумування і дискусії.

СЕСІЯ 5 - ЧАСТИНА ПЕРША: ПАРАФІЯ, ЯК СОПРИЧАСТЯ ЛЮБОВИ

МОЛИТВА: А нас усіх, що від одного хліба і чаші причащаємося, з'єднай одного з одним на причастя єдиного Духа Святого, і вчини, щоб ні один з нас не причастився святого тіла і крові Христа Твого на суд або на осудження, але, щоб знайшли ми милість і благодать з усіма святими, що від віку Тобі благоугодили.

БІБЛІЙНО-БОГОСЛОВСЬКІ РОЗДУМУВАННЯ:

В Діяннях Святих Апостолів читаємо: “Всі віруючі... мали все спільним. І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було.” (Діян 1:44-45). І трохи пізніше це підтверджується словами: “Громада вірних мала одне серце і одну душу, і жоден з них не вважав будь-що з маєтку свого за своє, але все в них було спільне...” (4,32).

Нас завжди вражає, як то в ранній Церкві християни віддавали маєтки апостолам на загальне користування всієї церковної спільноти. Але на відміну від марксизму чи інших модерних “гуманістичних” ідеологій, християнська спільнота нікого не присилувала, та пожертви складались добровільно. Для нас залишається добрим прикладом святий рівноапостольний Володимир Великий, який згідно з історичним переданням віддавав одну десяту свого майна на отримання збудованого ним храму на честь Пресвятої Богородиці, т. зв. Десятинної Церкви.

Та не можна обмежити поняття “сопричастя життя” у ранній Церкві до матеріальних дібр. Це, що давалось в жертву апостолам було символом і знаком набагато глибшої єдності, на що вказує вислів: **“одне серце і одну душу”**. Самозрозуміло, що рання Церква найбільше виражала свою єдність “при ламанні хліба” або “ломлячи хліб по домах”, як це ми вже

обговорювали. Але тут хочемо звернути увагу на те, що віруючі християни від початку усе своє добро сприймали, як Божий дар, і тому були готові віддати своїй спільноті всяке добро, що сходить з висоти. Підставою для такого мислення є свідомість, що через Святе Хрещення християни стають **дітьми Божими**, спадкоємцями вічних благ; що Ісус Христос нам дав такий доступ до Бога, що ми маємо право називати Його нашим Отцем, нашим Татуньом, і що **між собою ми є братами і сестрами**.

На Божественній Літургії в один момент ми, як священослужителі, виголошуємо слова: “Благодать Господа нашого Ісуса Христа, Любов Бога Отця і причастя Святого Духа нехай буде з усіма Вами” (див. 2 Коринтян 13,13). Це слово “**причастя**” передає грецьке слово *κοινωνία* (вимовляється: **кінонія**), що вказує саме на **єдність, спільність, згоду і співжиття**. Коли ми приймаємо Тіло і Кров Господню – це водночас *кінонія* з Богом та з моїми братами і сестрами в Христі. Коли спільно молимося, спільно працюємо, спільно свідчимо про дію Божу в нашому житті – це також *кінонія*. Бути Церквою – це разом перебувати в сопричасті Святого Духа, в благодаті Господа Ісуса і в любові Бога Отця.

Східні Отці часто підкреслюють, що усе, чим ми є, як Церква, знаходить свій взір у таїнственному житті Святої Трійці. Ми віримо в Бога, який є водночас **Один, і водночас Спільнотою-кінонія**: Отець, Син і Святий Дух. Це, що говориться про любов християнської спільноти також впливає з нашого розуміння Святої Трійці: **Бог є Любов** і Спільнотою-Сопричастям Любови, і тому головна характеристика Христової Церкви є (або принаймні повинно бути) любов. “А про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви **від Бога навчені** любити один одного” (1 Солунян 4,9). Святий Павло ставить за приклад любови самого Бога, від якого ми маємо вчитися, як любити один одного. Христос говорить про те саме, коли дає нам приклад такої сопричасної любови, звертаючись до своїх учнів: «Це моя заповідь, щоб ви любили один одного, як **Я полюбив вас**» (Йо 15, 12).

Парафія – як Сопричастя Любови

Отже це, що відноситься до співжиття в сопричасті любови у першу чергу відноситься до тої спільноти, в якій ми збираємось регулярно на спільну молитву, тобто до нашої парафії. Тут варто згадати слова 132 (133) Псалма:

Ось, як то добре, як то мило, коли брати живуть укупі.
 Це так, як миро на голові, яке на бороду спливає,
 На бороду Аарона, на омети одежі його стікає
 Це так, як та єрмонська роса, що й на Сіонські падає гори
 Бо там Господь благословення призначив і життя аж до віку.

Не можна переоцінити ролі душпастиря, коли йдеться про **плекання атмосфери злагоди**, згоди і співпраці, без сварок, чи конфліктів. Це не означає, що в спільноті усі будуть завжди у всьому погоджуватись. Але священник-душпастир повинен так керувати своєю громадою, щоб різні думки могли висловитись з пошаною до інших, і щоб різниця в поглядах ніколи не стала нищівною для спільноти, як такої.

Християнська Сім'я

Цікаво, що ранні християни колись збирались для молитви по домах, про що читаємо у згадках про т.зв. “домашні церкви” (див. Римлян 16,5; 1 Коринтян 16,19). Хоч із ходом часу та із збільшенням числа віруючих, християнські спільноти стали збиратись у більших будинках для культу і навчання, проте не треба забувати, що для віруючого християнина кожна своя хата повинна бути домом молитви. В такому смислі в парафіяльній спільноті треба пам'ятати про значення християнської сім'ї, яка у кожний час мусить бути “домашньою церквою”, **місцем і школою молитви, християнського знання та духовного життя**. Це чудово схоплює наша народня пісня:

Де згода в родині, де мир і тишина,
 Щасливі там люди, блаженна сторона.
 Їх Бог благословляє, добро їм посилає
 І з ними ввік живе, і з ними ввік живе.

Жива парафія завжди підтримує розвиток християнської сім'ї та надає їй потрібних ресурсів для виховування дітей у пізнаванні правд і практики християнської віри. А в нашій Церкві, як у більшості східніх Церков, коли душпастир дуже часто буває жонатим священником, він покликаний давати гарний і живий християнський приклад сімейного життя.

В живій парафії добрий душпастир у всьому діє так, щоб в християнській спільноті було “одне серце і одна душа”.

ПИТАННЯ до сесії 5. Сопричастя-Єдність (Кінонія)

ЧАСТИНА ПЕРША: ПАРАФІЯ, ЯК СОПРИЧАСТЯ ЛЮБОВИ

Іспит сумління (це для Вас особисто)

1. Чи я особисто стараюсь плекати духа єдності, згоди і злагоди в християнській спільноті, особливо в моїй парафії? Що конкретно для цього роблю?
2. Чи моє сімейне життя (якщо я жонатий) відображує це спільне християнське покликання жити “одним серцем і однією душею”?
3. Як я даю собі раду з людьми, які створюють конфлітки в парафіяльній спільноті?
4. Чи я даю образ людини, яка живе братолюбним і миротворчим духом?

Питання для дискусії в групі

1. Яка атмосфера панує в моїй парафії? Чи за останні роки моя парафіяльна спільнота зростає чи зменшилась? Яка вона буде за 10 років?
2. В моєму досвіді, що найбільше будує парафію, як єдину спільноту?
3. Дивлячись на інші парафії в нашій Церкві, чи я бачу добрі приклади до наслідування у сфері плекання гарного духа єдності, злагоди та мирного співжиття?
4. Що, я вважаю, можна було б здійснити в моїй парафії для скіплення єдності, якби я мав відповідні для цього ресурси (підготовлених людей, матеріялів, фондів, тощо)?
5. Чого бракує в нашій Церкві для кращого плекання духа єдності на парафіяльному рівні?

Просимо від Вас особисто (Яка Ваша думка думка про будь-які з цих питань?)

1. Як Вам сподобалось це представлення про плекання єдності в парафії? Чи Ви би щось додали, відняли, змінили?
2. Що Ви вважаєте треба підкреслити, щоб Ваші парафіяни могли краще жити “одним серцем і однією душею”?
3. Чи у Вашому досвіді є якась практика, що Ви вважаєте було б корисним включити до “найкращих практик” у нашій Церкві щодо плекання єдності на парафіяльному рівні?

Просимо свої думки переслати е-поштою до свого єпархіяльного координатора та копію до:

vision2020ugcc@gmail.com

СЕСІЯ 5 - ЧАСТИНА ДРУГА КІНОНІЯ, ЯК ВІДЧУТТЯ ЄДИНОЇ, СВЯТОЇ, СОБОРНОЇ І АПОСТОЛЬСЬКОЇ ЦЕРКВИ

МОЛИТВА: Господи Боже, Ісусе Христе, молюсь за Твою Єдину, Святу, Соборну і Апостольську Церкву. Дозволь мені бути знаряддям в Твоїх руках для скріплення її єдності там, де вона потребує скріплення. Дай, щоб я не був перепорою для відновлення сопричастя там, де його ослаблено. У всьому хай сповниться Твоє слово: “Щоб усі були одно”, так як Ти є Один з безначальним Твоїм Отцем, і з Пресвятим, і Благим і Животворящим Твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Подальші роздумування:

I. Кінонія, як плекання духовної єдності Христової Церкви

Українська Греко-Католицька Церква є частиною Вселенської Христової Церкви. Вона не живе на якомусь далекому острові, ізольована від світу. Наша Церква перебуває в єдності з іншими християнами, які, охрещені водою в ім'я Святої Тройці, ісповідують Ісуса Христа своїм Господом. Таке відчуття **приналежності до християнської екуменії** треба плекати вже на парафіяльному рівні.

Співпраця з Єпископом, з сусідніми парафіями своєї Єпархії та з цілою Помісною УГКЦерквою

Парафія перебуває в синівській відданості, молитовному сопричасті та єдності зі своїм Владикою, який є для неї духовним батьком. Вже Св. Іриней (+107) говорив: **“Де єпископ, там Церква”** (*Ubi episcopus, ibi ecclesia.*). Парафія є частиною Церкви Христової, оскільки вона перебуває в сопричасті зі своїм Єпископом. Він же покликаний бути джерелом Святого Духа для своєї Церкви, маючи повноту свячень та апостольське наслідство. Священик-душпастир підчиняється своєму Владиці у всьому та виконує своє, канонічно назначене, служіння в його імені та з його благословення. Жива парафія ставиться з пошаною до свого Владика та підтримує усі його почини на добро святих Божих церков.

Парафіяльна спільнота також плакає **зв'язок з іншими парафіями** своєї Єпархії та співпрацює з ними, як із членами однієї духовної родини, коли б тільки була для цього можливість чи потреба. Вона ділиться навчальними

ресурсами, відбуває спільні прощі, координує харитативну працю і т.д. Жива парафія не залишається байдужою до потреб інших парафіяльних спільнот і намагається у міру своїх сил та засобів допомогти їм – чи то молитвою, чи служінням, а навіть певними матеріальними засобами, яких бракує іншій громаді для успішного сповнення свого післанництва. Дух солідарності з братами і сестрами плекався у Христовій Церкві від самих початків (пор. Римлян 15:25) і становить конкретний і живий вияв євангельської любови до братів у вірі.

Жива парафія також має живе відчуття своєї **приналежності до Помісної Української Греко-Католицької Церкви**, цікавиться її долею, молиться за її Главу, за працю її Синоду Єпископів, і за кожний її успіх на добро і спасення. Вона приймає участь у всецерковних починах, коли лише покликана до цього.

Співпраця з іншими Церквами в Католицькому Сопричасті

Парафія УГКЦеркви відчуває свою **приналежність до Вселенської Католицької Церкви** і вважає своє перебування в католицькому сопричасті великою дорогоцінністю. В першу чергу, вона відчуває своє сопричастя з Церквою Риму, яка “предсідає в любові” (Св. Ігнатій Антіохійський) на чолі з **Намісником Святого Петра**, Римським Архiereєм, який є видимим знаком і гарантією єдності для цілої Церкви.

Римо-католицька Церква

Дуже часто, особливо в країнах поселення на Заході, наші парафії знаходяться на території набагато більших римо-католицьких спільнот. Давно вже минули ті часи, коли ставились до східних католиків, як до другорядних членів Католицької Церкви (хоч дуже рідко бувають ще вийнятки!).

Частіше вони готові нас підтримати у тому, що може нам не достачати. Вони мають **цінний досвід праці в сучасному світі**, і ми не повинні боятись користати з їхнього прикладу у тих же речах, які не перекреслюють нашу східньо-християнську ідентичність. Особливо в **тиждень молитов за поєднання Церков** є можливість для того, щоб наші римо-католицькі брати і сестри прийняли участь у наших богослуженнях, і тим також могли відкрити своє

розуміння і свої серця до наших нез'єдинених братів і сестер християнського Сходу.

Східньо-католицькі Церкви

Коли на території парафії УГКЦеркви також діють інші східньо-католицькі парафії, парох старається про **взаємні відвідини та підтримку** на знак живого сопричастя і для взаємного пізнання й пошани. Буває, що католики латинського обряду можуть не знати багато про своїх східніх співбратів, але наша Церква, як найбільша Східня Церква в католицькому сопричасті не може грішити незнанням про християнські спільноти в католицькому сопричасті, чи то халдейської, західно-сирійської, вірменської, александрійської чи візантійської літургійних традицій. Дуже часто це малі спільноти, які пройшли або зараз проходять свій хресний хід, і тому вони повинні бути нам близькі та любі.

II. Екуменізм – сприяння християнській єдності

Співпраця з іншими Церквами і християнськими спільнотами

Ми живемо у світі, де християни поділені між собою. Роздори у Церкві, які постали з різних історичних причин, догматичних, канонічних або навіть чисто людських, залишаються живою раною на тілі Христової Церкви. Українська Греко-католицька Церква поділяє **старання за з'єдинення Церков** разом з цілою Католицькою Церквою та з іншими християнськими конфесіями. Слово, яким визначаємо це старання про єдність називається **єкуменізм**. До єкуменічної праці входить **богословський діалог** (т.зв. *діалог правди*). В програмі такого діалогу між двома конфесіями чи сопричастями заторкуються конкретні питання доктрини чи релігійної та канонічної практики, і найчастіше вони відбуваються на міжнародньому, національному або регіональному рівні. Богословський діалог звичайно не проводиться на парафіяльному рівні.

Найважливіше, треба **бажати єдності і постійно молитись**, щоб Святий Дух вказав Церкві дорогу для поєднання. Така молитва і бажання єдності, що називаємо **духовним єкуменізмом**, є характерним для кожного доброго християнина у нашій Церкві. Крім цього можна говорити про **діалог любови**, що включає різні контакти і братерські жести між християнами для того, щоб

подолати страх між конфесіями після століть поділу і підозри, та плекати навіть приятельські зв'язки.

Конкретно, кожна парафія повинна не тільки займатися духовним єкуменізмом молитви і прагнення єдності, але в мірі своїх можливостей та обставин вона може включитися в **єкуменічну співпрацю**, завжди координуючи та узгоджуючи свою діяльність зі своїм Єпископом. Вказівки для такої праці вже можна знайти в **Єкуменічному Довіднику**, який був виданий Римською Апостолською столицею в 1993 р., та опублікований в українському перекладі в 1996 р. В основному, існують можливості для співпраці і спільного свідчення євангельської благовісті **у всіх трьох аспектах післанництва Церкви**: в навчанні християнських правд, в спільній молитві та в дияконії. За останні десятиліття деякі наші парафії мають гарний досвід такої співпраці, який можна буде включити до “найкращих практик” нашої спільної програми. Але завжди знайдуться нові можливості для співпраці в межах дозволеного церковною владою.

Православні Церкви

Очевидно серед Церков і церковних спільнот не в повному сопричасті з Католицькою Церквою, найближчі до нас з точки зору богословської, літургійної та духовної спадщини, це православні Церкви візантійського обряду. Та серед них, найближчі нам є ті **Церкви, які виходять з Володимирівського хрещення** і працюють серед українського Божого люду. Коли порівняти з іншими народами, навіть сусідними до України, то мало хто так відчуває наслідки поділу Церков в суспільному житті, як ми українці. Це не погана річ, бо хоч ми не створили поділу між Сходом і Заходом, проте у нас природньо буде сильніше бажання до єдності, оскільки воно торкає нас ближче. В цьому, можливо, і особливе покликання Київського християнства на сьогоднішній час. Ми не повинні боятись тих родинних і громадських зв'язків, що нас зближують, а вміймо їх підпорядкувати Господній волі щодо єдності його Церкви.

В парафіяльному житті знайдуться різні **можливості для спільної молитви**, особливо в річниці історичних подій національного святкування чи жалоби. Варто також приділити увагу співпраці в ділянці **розповсюдження духовної літератури**, чи заходів для **навчання дорослих** про Біблію, історію Церкви, літургію, іконографію тощо. Вкінці, встановлення спільних заходів **харитативного характеру** дає позитивне свідчення перед невірними про

взаємну пошану, що християни мають до себе, і надає любові ближнього належне першенство.

Інші Східні церкви

Рідше на Україні, але частіше на поселеннях, різні східно-християнські Церкви не в повному сопричасті з католицькою Церквою можуть діяти в сусідстві до парафій нашої Церкви. Це, що говорилось про східні-католицькі Церкви щодо пізнання інших спільнот християнського Сходу також відносить до цих давно-встановлених та христолюбивих громад. Усі східно-християнські Церкви мають сильне **відчуття своєї літургійної спадщини та велике багатство духовного життя**. Окрім цього, в обставинах нового переслідування, особливо в країнах Близького Сходу, їхнє **живе свідчення віри в Христа** заслуговує на нашу увагу та моральну підтримку.

Протестантські християнські спільноти

Знову ж частіше в країнах Заходу наші парафії працюють там, де існує велике багатство і різноманітність церковних спільнот, які вийшли з протестантської реформації. Хоч вони виникли в контексті відкинення багато чого, що для католицького і православного сопричастя є основним для церковного передання, проте, вони зберігають велику **пошану до написаного Божого слова, Святого Письма**. На парафіяльному рівні слід свідчити перед ними про багатство біблійної символіки в церковній обстановці та літургійних текстах нашого обряду. Але також треба вчитися із прикладу церков, які виявляють часто більшу пильність і любов до біблійного тексту ніж, можливо, буває у нас. І може нас дуже здивувати, що в англійканському сопричасті існує глибоке відчуття літургійного служіння і духовности.

Душпастир живої парафії має відчуття Єдиної, Святої, Соборної і Апостольської Церкви, і плекає дружні зв'язки співпраці з усіма християнами.

ДОДАТОК: ДЛЯ ПРИЗАДУМИ ПІСЛЯ П'ЯТОЇ СЕСІЇ

Свідчення і служіння єдності з Наступником Апостола Петра

приналежність до Вселенської (Католицької) Церкви,
як вірність Христовій молитві: “щоб всі були одно”.

Коли говорити про плекання сопричастя-єдності з Церквою Риму, на чолі з Верховним Архиєреєм, Папою Римським, то треба тут **згадати усіх мучеників і ісповідників нашої Церкви**, які твердо трималися Святої Єдності і не заламалися перед насильством чи приманою обіцяних нагород.

Якщо глянути на історію нашої Церкви, то від часу Берестейської Унії майже в кожному поколінні доводилось **захищати святу єдність Христової Церкви**. Найперше згадуємо **Святого священомученика Йосафата**, котрий „за Церкву і за віру, як святий борець Христа, все, що мав приніс в офіру: душу, тіло, кров, життя”. Згадуємо також мужнє свідчення **мучеників та ісповідників в часі ліквідацій нашої Церкви** на території російської імперії у вісімнадцятому та дев'ятнадцятому століттях. Та в особливий спосіб згадуємо **усіх новомучеників та ісповідників двадцятого століття**, на чолі з Ісповідником Віри, Патріярхом Йосифом, Блаженним Василем та Блаженним Миколою, і тих, що вже прикрашують літургійний календар нашої Церкви, і тих відомих і невідомих священників, монахів, монахинь, сестер, батьків, молодь і старших, що загинули в часі останніх переслідувань, але яких спільно славимо в Неділю Всіх Святих та в Неділю Святих Української Землі.

У живій парафії УГКЦеркви, добрий душпастир дбає, щоб його парафіяни знали про цих осіб, та **вчилися з їх прикладу життя й свідчення віри**. Крім цього, такий парох постійно молиться за прославу Слуги Божого Митрополита Андрея та інших, щоб вони не тільки величались блаженними у нашій Церкві, але щоб вони були прославлені у цілій Вселенській Церкві прославою святих.

В живій парафії УГКЦеркви душпастир постійно нагадує про свідчення мучеників та ісповідників за святу єдність.

ЗАВДАННЯ НА ДАЛЬШУ МЕТУ: В ході нашого відродження “Живої парафії” стараймося подумати, як моя парафія може живо свідчити про свою єдність з Вселенським Архиєреєм та Церквою Риму.

ПИТАННЯ до сесії 5. Сопричастя-Єдність (Кінонія)
ЧАСТИНА ДРУГА: КІНОНІЯ, ЯК ВІДЧУТТЯ
ЄДИНОЇ, СВЯТОЇ, СОБОРНОЇ І АПОСТОЛЬСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Іспит сумління (це для Вас особисто)

1. Чи я особисто ставлюся з пошаною і синівською відданістю до мого Владика?
2. Чи я в приватних розмовах висловлююся з пошаною, коли йде мова про мого єпископа чи про моїх співбратів у священстві?
3. Чи я стараюся плекати приятельські зв'язки зі священниками в моєму деканаті, в моїй Єпархії?
4. Чи я стараюся про добрі зв'язки зі сусідніми священиками інших Католицьких спільнот?
5. Чи я стараюся насправді МОЛИТИСЬ за (а не тільки механічно споминати) Папу Римського, нашого Патріярха, мого Митрополита і Єпископа?
6. Чи я плекаю дружні зв'язки з духовенством інших християнських спільнот?
7. Чи я висловлююся з пошаною про інші Церкви і церковні спільноти не в повному сопричасті з Католицькою Церквою?

ПИТАННЯ для дискусії в групі

В католицькому сопричасті

1. Яка існує **співпраця** між моєю парафією та сусідніми парафіями **нашої УГКЦеркви**?
2. Дивлячись на інші парафії в нашій Церкві, чи я бачу **добрі приклади** до наслідування у сфері співпраці та плекання духа сопричастя між парафіяльними спільнотами?
3. Що, я вважаю, можна було б здійснити **в моїй парафії** для скіплення єдності, якби були для цього відповідні обставини чи ресурси (бажання, підготовлені люди, матеріяли, фонди, тощо)?
4. Чи моя парафія має добрі зв'язки співпраці з **іншими католицькими спільнотами**? Якщо ні, то чому це на мою думку?

Екуменічні зв'язки

1. Який має досвід екуменічної співпраці моя парафія?
2. Що, я вважаю, можна було б здійснити в моїй парафії у сфері екуменізму, якби були для цього відповідні обставини чи ресурси (бажання, підготовлені люди, матеріяли, фонди, тощо)?
3. Які існують перепони існують для екуменічної співпраці на парафіяльному рівні.
4. Чого бракує в нашій Церкві для кращого здійснення її покликання сприяти християнській єдності?

ПРОСИМО від Вас особисто (Яка Ваша думка думка про будь-які з цих питань?)

1. Як Вам сподобалось це представлення про сопричастя-плекання єдності Церкви Христової? Чи Ви би щось додали, відняли, змінили?
2. Що Ви вважаєте треба підкреслити, щоб Ваші парафіяни могли краще відчутти, що вони належать до Єдиної, Святої, Соборної і Апостольської Церкви?
3. Що Ви вважаєте треба підкреслити, щоб Ваші парафіяни плекали духовний екуменізм та були більш відкриті до екуменічної співпраці?
4. Чи у Вашому досвіді є якась практика, що Ви вважаєте було б корисним включити до "найкращих практик" у нашій Церкві щодо плекання єдності Церкви на парафіяльному рівні?

Просимо свої думки переслати е-поштою до свого єпархіяльного координатора та копію до:

vision2020ugcc@gmail.com

СЕСІЯ 6. Місійний Дух

свідчення про своє життя в Христі, запрошуючи інших до участі у ньому.

МОЛИТВА: Владико, Господи, Ісусе Христе, зроби мене знаряддям Твоєї благовісті, щоб мені свідчити про Твоє спасення перед усіма людьми. Господи, я тут. Господи, я Твій!

БІБЛІЙНО-БОГОСЛОВСЬКІ РОЗДУМУВАННЯ:

Ті ж, що прийняли його слово, христились, і того дня до них пристало яких три тисячі душ. Вони постійно перебували в науці апостолів та в сопричасті, і в ламанні хліба, та в молитвах. І був острах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен. А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було. І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися.

(Діянь Святих Апостолів 2:41-47)

У наведеному тексті описується перший плід апостольської проповіді зараз після Зіслання Святого Духа: христились біля три тисячі душ і щодня додавались ті, що спасалися. **Місійний Характер ранньої Церкви** є таким очевидним, що не треба дуже його підкреслювати. Ми його стрічаємо у подальшій розповіді Діянь Апостолів, як то швидко Євангельська проповідь розходить по тодішньому цивілізованому світі. Ми читаємо в Посланнях Св. Павла і інших Апостолів, як то подаються вже контретні поучення та упімнення для новостворених християнських спільнот. Місійний характер Церкви також зображений такими фігурами як Андреем Первозваним, який кличе свого брата Симона, або Филипом, який кличе Натанаїла (Йоан 1,40-41.45-46). Подібно, немічні або недужі йдуть і розголошують про те, що Ісус їх зцілив: прокажений (Марко 1,45), глухо-німий (7,36), розслаблений (Йоан 5,15). Місійний характер християнства навіть впливає із самого грецького слова εὐαγγέλιον (евангеліон, дослівно: **“Добра Новина”**). Коли комусь щось добре станеться, така людина хіба відчуває сама від себе обов’язок тим поділитись з іншими.

Місії у нашій Церкві

Чомусь в минулому мильно вважалось, що наша Церква покликана жити в своєму українському, а навіть – галицькому ґетто, що місії до чужих, до нехрещених, до непросвічених Божим Словом, це не для нас, а вже для зрілих церковних громад, а передусім для Римо-Католицької Церкви. Натомість, живучість Церкви саме полягає в тому, що вона **спосібна свідчити про Христа** та ділитись його Благовістю з іншими. А те, що ми зберігаємо велике багатство Києво-візантійського передання не повинно бути перепорою, а навпаки, коли його супроводжається доброю катехизою і гарною та солідною літургійною практикою, воно дає **живе свідчення про духовні цінності** на противагу порожнечі нинішнього зматеріялізованого світу.

Сьогодні на територіях вже існуючих парафіяльних спільнот, де б вони не знаходились, чи то в Україні, чи то на поселеннях, є **безліч людей, які прагнуть Божого Слова**. Не всі вони українці або українського походження. Але якщо ми переконані, що Христос є Спасителем людства і Єдиною Дорогою до Бога, то було б дивним, коли б ми не почувались до обов'язку ділитись тим скарбом віри, що ми самі одержали з Божої благодаті. Господь нам тут пригадує: „Даром прийняли, даром давайте!” (Матей 10,8) і сам ставить себе за приклад відкритості до шукаючої істини і благодаті Божої людини: «Я того, хто приходить до Мене, не відкину» (пор. Йо 6, 37).

А крім цього завжди встановлюються нові парафіяльні спільноти, особливо **серед мігрантів**, які за останні десятиліття масово повийїжджали на заробітки, чи то на Схід, чи то на Захід. Праця з такими має свої особливі вимоги і складнощі, але і великі благословення та велике вдоволення для душпастирів. В чужому середовищі наші парафії стають для мігрантів рідним духовним домом, середовищем для взаємної допомоги, і центром духовного і громадського життя.

Місійний дух в парафіяльному житті

Якщо моя парафія покликана також жити місійним духом, то на що треба нам звертати увагу? Бути місійною парафією не конечно означає, що її члени щодня виходять на центральну площу міста і починають проповідувати (хоч і це не було б погано!). Місійна парафія є **місцем привітним і гостинним для своїх і чужих**. Її члени сяють **світлом євангельського благочестя**, вміють

сказати кожному добре слово, є людьми молитви, дають приклад чесного боговгодного життя, є світилами добрих діл - світлом для світу і сіллю землі (див. Матей 5,13-16). Ці прикмети проявляються **перш за все у відношенні до найближчих**: до рідних і нерідних дітей, братів і сестер, батьків і матерей, до спів-парафіян, та до тих, які мають владу над нами, яким доручено вести спільнотою. А далі вони проявляються **назовні**, у відношенні до членів інших релігійних громад і спільнот, до цивільної влади, і до зовсім чужих людей, яких може стрічаємо перший раз. Як спільнота, жива парафія слідкує за дією нашої Церкви в інших частинах світу, і вміє відгукнутись позитивно, коли треба допомогти, чи підтримати її місійну діяльність, де б вона не проявлялась.

А у своєму середовищі бути місіонарем сьогодні означає не боятись **відкрито свідчити** про свою віру. Жива парафія виховує своїх дітей і молодь в місійному дусі, щоб вони знали основні правди своєї віри, і не боялись про них говорити перед іншими. Найпростіша проповідь, до якої треба заохочувати кожного віруючого християнина – це зробити на собі **знак хреста**, нагадуючи собі й іншим про Божу присутність: проходячи попри якийсь храм, на початку якоїсь подорожі (нпр. в автобусі, поїзді чи літаку), перед їдою, і т.д. По селах в Галличині далі практикується гарний звичай, що селяни між собою вітаються християнським привітом, „Слава Ісусу Христу!”, і то не лишень, коли присутня духовна особа. Взагалі, треба собі поставити дуже просте питання: **чи по моїй поведінці пізнати, що я християнин**, чи ні. Пам’ятаймо, що серед нас живе багато людей, які або відстали від Церкви з різних причин, або не ходять, бо не було кому їм просто сказати: “Прийди і подивись!” (Йоан 1,46).

Найважливіше, треба так жити в спільноті, а душпастирєві так вести церквою, щоб вона була знаком євангельської радості і життя в Бозі. Остаточно, місійний дух виражається **у всій діяльності церковної громади**, бо коли вона є знаком Божої присутності у світі, вона само собою проповідує Добру Новину. І коли в Церкві сьогодні говориться про **євангелізацію**, то це часто в такому широкому значенні, що охоплює цілість християнського життя.

Душпастир живої парафії живе місійним духом - від нього сяє світло Христового Євангелія.

ДОДАТОК: ДЛЯ ПРИЗАДУМИ ПІСЛЯ ШОСТОЇ СЕСІЇ

Доступність і відкритість

**готовність ділитися своїми духовними скарбами
з усіма, хто прагне зустрічі з Христом**

Коли говорити про доступність і відкритість, як характеристики парафії УГКЦеркви, це означає, що її двері відкриті для кожного, хто шукає світла Христового Євангелія, і що вона робить всяке зусилля, щоб кожний, хто шукає духовної поживи, міг щось для себе там знайти, незважаючи на його рівень знання чи підготовки.

Можливо слово “гостинність” найкраще зображає це наставлення. Навіть якщо це нереально у дуже великих парафіях, але в деяких країнах існує гарна практика, коли душпастир після закінчення недільного богослуження йде до дверей храму, щоб хоч подати руку кожному, що виходить з церкви і побажати благословенного тижня. В кожному разі, повинні бути призначені особи, які спеціально підходять до чужих людей, щоб їх привітати і спитатись, чи вони новоприбулі, чи можна їм чимсь послужити, та сказати добре слово. А якщо це лишень гості, які зайшли до храму в ту неділю чи на те свято, а живуть деінде, то щоб згадка про Вашу парафію була приємна та мила.

Та дивлячись на особу душпастиря, треба сказати, що доступність і відкритість парафії залежить до великої міри від наставлення її пароха. Якщо люди вважають, що можна приступити до свого душпастиря з будь-яким питанням, і що він вміє терпеливо та розважно вислухати кожного, таке наставлення буде також панувати в цілій спільноті. Святий Апостол Петро нас повчає: “Найперше майте щиру любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! Будьте гостинні один до одного без нехоті! Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всіякої Божої благодаті.” (1 Петро 4,8-10).

В живій парафії душпастир є завжди доступний для своїх і чужих.

ЗАВДАННЯ НА ДАЛЬШУ МЕТУ: В ході нашого відродження “Живої парафії” стараймося подумати, як моя парафія може бути більш доступною і відкритою для інших.

ПИТАННЯ до СЕСІЇ 6. Місійний Дух
свідчення про своє життя в Христі,
запрошуючи інших до участі у ньому.

Іспит сумління (це для Вас особисто)

1. Чи я особисто плекаю місійного духа в моєму житті?
2. Чи я звичайно ходжу в священничому одязі, на знак присутності духовної особи в суспільстві?
3. Чи моя поведінка і постава така, що навіть у відсутності священничого одязу люди можуть пізнати, що я духовна особа?
4. Чи я відважуюсь з чужими людьми починати розмову про Бога, про віру, про християнський погляд на різні суспільні питання?

Питання для дискусії в групі

1. Чи моя парафіяльна спільнота живе місійним духом? Яким чином?
2. Дивлячись на **інші парафії** в нашій Церкві, чи я бачу добрі приклади до наслідування у сфері плекання місійного духа?
3. Що, я вважаю, можна було б здійснити **в моїй парафії** для скіплення її свідчення про Христа назовні, якби я мав відповідні для цього ресурси (підготовлених людей, матеріалів, фондів, тощо)?
4. Чого бракує **в нашій Церкві** для кращого сповнення її місії - свідчити про Христа та запрошувати до участі у ньому?

Просимо від Вас особисто (Яка Ваша думка думка про будь-які з цих питань?)

1. Як Вам сподобалось це представлення про плекання місійного духа в парафії? Чи Ви би щось додав, відняв, змінив?
2. Що Ви вважаєте треба підкреслити, щоб Ваші парафіяни могли краще появляти місійний дух у відношенні до осіб, які відстали від Церкви, або які зовсім про Христа не чули?
3. Чи у Вашому досвіді є якась практика, що Ви вважаєте було б корисним включити до “найкращих практик” у нашій Церкві щодо плекання її місійного духа?

Просимо свої думки переслати е-поштою до свого єпархіяльного координатора та копію до:

vision2020ugcc@gmail.com